

Приложение 1.15-2. Идентифицирани заплахи за фауната в ПП „Българка” в резултат от инвентаризацията и препоръки за тяхното ограничаване и премахване

Безгръбначни

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване.

Фактор: Ограничаване на подходящите местообитания. Това се изразява като в изсичането на широколистните гори, разораването на пасищата и ливадите, така и в залесяването с нетипични иглолистни видове.

Засегнати територии: Всички широколистни гори на територията на Парка, планинските пасища и сенокосни ливади.

Мерки:

- Забрана за сечи в териториите от ключово значение за консервационно значимите видове;
- Забрана за залесяване със нетипични видове;
- Забрана за разораване на пасища и ливади.

Фактор: Премахване на паднали стари дървета. Голяма част от приоритетните видове са свързани с широколистните гори във фаза на старост като сечкаторозалия (*Rosalia alpina*), големия сечко (*Cerambyx cerdo*), буковия сечко (*Morimus funereus*) и бръмбара рогач (*Lucanus cervus*), както и на редица други видове (*Gnorimus variabilis*, *Gnorimus nobilis*, *Dorcus parallelipipedus*, *Platycerus raboides*) и др. са в пряка зависимост от наличието на мъртва широколистна дървесина най-често от обикновеният бук (*Fagus sylvatica*), тъй като ларвите им се развиват в мъртва широколистна дървесина.

Засегнати територии: Всички широколистни гори на територията на Парка.

Мерки:

- Забрана за премахването на падналите дървета,
- Ограничаване на санитарните сечи.
- Оставяне на паднали дървета

Фактор: Замърсяване на водите и влошаване на хидрологичния режим. Замърсяването на реките в парка ограничава разпространението на поточния рак (*Austropotamobius torrentium*).

Засегнати територии: Теченията на реките в по-ниските заселени части на територията на Парка.

Мерки:

- Осигуряване на екологичен минимум на водните обеми в речните течения местообитания на поточния рак.
- Забрана на директните зауствания на битови отпадни води в реките и премахването на съществуващи такива.
- Потенциални отрицателно действащи фактори, неустановени към момента на територията на Парка:

Фактор: Пожари. Опожаряването на стърнищата би застрашило сериозно популацията на скакалец (*Odontopodisma rubripes*), чието местообитание е възможно да попадне в рамките на пожара.

Фактор: Колекционерство. Събирането на защитени видове от колекционери може силно да повлияе върху числеността на някои видове, като алпийската розалия (*Rosalia alpina*) и бръмбара рогач (*Lucanus cervus*).

Фактор: Употреба на пестициди. Земеделието в парка е слабо развито и е локализирано единствено около населените места. Употребата на инсектициди в тези райони би довела до директното унищожаване на голям брой видове безгръбначни, в това число и от ползната ентомофауна.

Фактор: Разрушаване на мравуняци. За опазване на вида червена горска мравка (*Formica rufa*) е необходимо да се поставят оградни съоръжения.

Риби /сладководна ихтиофауна/

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване.

Фактор: Промяна на хидрологичния режим, предизвикана от каптирането на водите, обезлесяването на речните водосбори, климатичните промени и засушаване.

Засегнати територии: Всички водосбори на територията на Парка

Мерки:

- Създаване на стратегия за опазване на крайречните гори и осигуряване на екологичен минимум в периодите на маловодие с цел запазване на хидрологичния режим.
- Забрана на голи сечи във водосборните области на реките в зоните от значение за опазването на консервационно значимите видове.

Фактор: Замърсяване с твърди битови отпадъци и битови и промишлени отпадни води.

Засегнати територии: основно реката под с. Кръстец, р. Станчовханска под с. Станчов хан, р. Янтра след вливането на Бялата река и като цяло речните участъци под всички населени места, замърсявани от битови води през периода на маловодие.

Мерки:

- Забрана на директните зауствания на отпадни води в реките и премахването на съществуващи такива.
- Почистване на речните течения от твърди битови отпадъци.
- Идентифициране на източниците на замърсяване и ограничаването им;
- Провеждане на информационни и образователни кампании и поставяне на информационни табели.

Фактор: Наличие на препятствия, ограничаващи придвижването на рибите. (Миграционни бариери). Често стари баражи, които в общия случай не функционират по предназначение.

Засегнати територии: Например на р.Габришица има насип от камъни и пръст, който е продължение на черния път и създава миграционна бариера за ихтиофауната. Най-вероятно този насип е направен за подобряване на пътя във връзка с дърводобива. На Козята река е идентифициран стар неработещ савак, състоящ се от два шлюза. Съоръжението е повредено, не работи и не е ясно предназначението му.

Мерки:

- Идентифициране на всички миграционни бариери (естествени или изкуствени), оценка на влиянието им върху естествените рибни популации.
- Разработване на Програма за премахване или преодоляване на идентифицираните миграционни бариери.

Фактор: Намаление на биоразнообразието. Регистрирано е намаляване на биоразнообразието и изчезване на чувствителни и уязвими видове риби.

Засегнати територии: Всички речни течения на територията на Парка.

Мерки:

- Реинтродукция на изчезналите видове риби: главоч (*Cottus gobio*), балкански щипок (*Sabanejewia balcanica*), балканска (*Romanogobio kessleri*) и малка (*Romanogobio uranoscopus*) кротушки.
- Подобряване на популациите на черна мряна, лешанка и балканска пъстърва чрез разселване и ако е необходимо изкуствено размножаване.

Фактор: Промяна на светлинният и температурният режим на реките. Това се наблюдава при изсичане на крайбрежна растителност и води до изчезване на пъстървовите популации за много кратко време.

Засегнати територии: По течението на Козята река се извършва ремонт на електропреносното трасе, има сечи по бреговете на реката. Горното течение на Станчовханска река и на повечето притоци на територията на Парка.

Мерки:

- Забрана на сечите на крайбрежна растителност
- Залесяване на изсечените в миналото и в последно време крайбрежни територии с типични видове.

Фактор: Присъствие на нетипични видове риби. На територията на Парка са регистрирани изключително голям брой нетипични видове, в това число и чуждоземни (над 80% от рибната фауна на Парка), основно съсредоточени в язовир „Хр. Смирненски“, но са установени и редица нетипични видове, като сребристата каракуда, псевдоразбората, белият амур, американската пъстърва, разселени в реките и малките стоящи водоеми по територията на Парка.

Засегнати територии: язовир „Хр. Смирненски“, реките и малките стоящи водоеми по територията на Парка

Мерки:

- Забрана за зарибяване с нетипични видове риби на цялата територия на Парка.
- Премахване на ихтиофауната от малките стоящи водоеми на територията на Парка. Тези водоеми, с този размер и географско разположение са естествено безрибни и поради тази причина са основно място за размножаване на всички земноводни от територията на Парка, зарибяването им със инвазивни чуждестранни видове води до екологична катастрофа.
- Информационна кампания за вредата от инвазивните видове.

Земноводни и влечуги

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване.

Основните отрицателно действащи фактори за земноводните и влечугите на територията на ПП „Българка“ и мерките за тяхното ограничаване са както следва:

Фактор: Ограничени територии за размножаване на земноводните: В резултат на общото засушаване и каптирането на водите, подходящите за размножаването на земноводните естествени водоеми силно са намалели.

Засегнати територии: Цялата територия на Парка

Мерки:

- Създаване на временни плитки водоеми и влажни зони през размножителният сезон.

Фактор: Зарибяване на малките водоеми, представляващи ключови местообитания за размножаването на тритоните и безопашатите земноводни.

Засегнати територии: Този отрицателно действащ фактор е констатиран в района на махалата Конарското, с. Езерото и други. Заплахата е потенциална и за влажната зона до с. Кръстец.

Мерки:

- Забрана на зарибяването с каквито и да е видове риби, поставяне на информационни табели.
- Премахване на рибната фауна чрез излавяне или чрез пресушаване на малките водоеми за няколко седмици през лятото, ако е възможно и ако няма да се отрази негативно на останалите представители на флората и фауната.

Фактор: Влияние на пътната мрежа. Територията на ПП „Българка“ се характеризира със сравнително гъста пътна мрежа от пътища с твърда (асфалтова) настилка и горски пътища. От една страна пътищата, основно горските, предоставят условия за размножаване на земноводните и влечугите – наличие на коловози и канавки с вода, но от друга страна асфалтовите пътищата с по-голяма натовареност са сред основните фактори за високата смъртност при земноводните и влечугите през размножителният сезон и по време на годишните миграции.

Засегнати територии: През месец април 2013г., е установена значителна смъртност при представителите на разред безопащати земноводни (Anura) и дъждовника (*Salamandra salamandra*) в резултат на прегазване от автомобили по асфалтови пътища. Факторът е проявен повсеместно, като най-висока интензивност е констатирана в района на гр. Габрово, кв. Радецки и в района на село Станчев хан.

Мерки:

- Поставяне на проходи под пътищата, пътни знаци.

Фактор: Горскостопански сечи. Заплахата е от особено значение за горските видове, предпочитащи влажни местообитания, неизложени на пряка слънчева светлина (дъждовник, алпийски тритон, планинска жаба, горска дългокрака жаба, смок мишкар и колхидски слепок). В рамките на горски територии, в които е проведена висока интензивност на сечта и силно разредени в резултат на сечи гори, разнообразието и числеността на видовете е изключително ниско.

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Забрана на сечите в зоните от значение за размножаването на консервационно значимите видове.

Фактор: Изграждане на ветроенергийни паркове. Изграждането на ветроенергийни паркове и свързана с тях инфраструктура (основно пътища) води до цялостно унищожаване на местообитанията за видовете земноводни и влечуги, които се срещат във високите части на ПП „Българка“.

Засегнати територии: Заплахата е констатирана в района на в. Бузлуджа.

Мерки:

- Забрана за изграждане на ветроенергийни паркове на територията на Парка.

Фактор: Замърсяване с битови отпадъци и отпадни води. В хода на проучванията на множество места, главно около и в непосредствена близост до населените места, са констатирани значителни замърсявания с твърди битови отпадъци.

Засегнати територии: Влажни зони и рекиоколо населените места.

Мерки:

- Почистване на ТБО, поставяне на информационни табели. Продължаване на дейностите по информизиране и повишаване на общественото мнение.
- Почистване на Природният парк.

Фактор: Директно унищожаване от човека. Голяма част от влечугите са подложени на директно избиване от човека, особено змиите и змиеподобните влечуги. Други видове като сухоземните костенурки са обект на събиране за храна или като домашни любимци.

Засегнати територии: Цялата територия на парка.

Мерки:

- Повишаване на природозащитната култура на местното население и популяризиране природозащитният статус и значението на земноводните и влечугите за екосистемите.

Птици

Видове с намаляваща численост. Причини.

Голям ястреб (*Accipiter gentilis*) Много рядък вид в парка, установено е само едно гнездово находище. Намаляващ в цялата страна горски вид дневна граблива птица. Причините за намаляването на вида са неизяснени, но вероятно загива при незаконен отстрел. Има и данни за отравянето на соколи и вероятно големи ястреби от гълъбари в Стара планина.

Планински кеклик (*Alectoris graeca*) Силно намаляващ вид у нас. Обитава субалпийските ливади, както и по-ниско разположени каменливи области –проломи, дефилета и каменисти склонове с храсти. Сред причините за намаляването на вида са редуцирането на планинското скотовъдство, интензивния лов, кръстосването с интродуцираните тракийски кеклици, което намалява студоустойчивостта на вида и води до смъртност при по-тежки зими, хищниците, болестите.

Пъдпъдък (*Coturnix coturnix*) Бързо намаляващ вид в цялата страна. Изчезнал в много райони на страната. Основна причина за намаляването е прекомерния лов. Много птици загиват от сблъсъци с електропроводи, вятърни генератори, автомобили по време на сезонните миграции.

Горски бекас (*Scolopax rusticola*) В миналото се е срещал в равнинни и планински гори и е гнездил почти повсеместно и често, дори и в градски паркове. В резултат на лова и фрагментация на горските му местообитания е силно намалял у нас, като е изчезнал в повечето от находищата си.

Гълъб хралупар (*Columba oenas*) Видът е намалял драстично в цялата страна като гнездещ. В миналото е бил обикновен и е гнездил в хралупи на стари дървета и в скални дупки. Понастоящем е на изчезване. В ПП "Българка" е много рядък понастоящем, със само едно установено находище през гнездовия период. Основна причина за изчезването на вида е мащабното подмладяване на горите у нас, смяната на местните широколистни видове с иглолистни и до повсеместно изчезване на старите хралупати дървета.

Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*) Застрашен горски вид. Гнезди само в гори богати на сухи стоящи и паднали дървета. В много райони на страната е намалял или напълно изчезнал поради горскостопанските дейности –възобновителни, голи и санитарни сечи, които разрушават местообитанията му. Така например видът е почти напълно изчезнал от Софийско, Пернишко, Лудогорието и Предбалкана. Все още сравнително често срещан в ПП „Българка“.

Отрицателно действащи фактори и мерки за преодоляването им.

Фактор: Унищожаване на подходящите местообитания на видовете;

Засегнати територии: Цялата територия на Парка

Мерки:

- Включване в зона със строг режим на опазване на всички установени гнездови локалитети на приоритетните за опазване видове. В тази зона горскостопанските дейности трябва да бъдат ограничени до санитарни сечи при каламитет на вредители при научно обоснована необходимост от извеждането им.
- Промяна в лесоустройствените проекти с цел редуциране на интензивността на планираните сечи в териториите в които има запазени местообитания на редки и

застрашени видове - дори и в отдели, които няма установени находища. В тях да се планират сечи с интензивност не повече от 10 % от дървостоя.

- Маркиране на хабитатни дървета /дървета с хралупи и гнезда на птици/ със специална марка за да не бъдат подлагани на сеч.
- Преустановяване на голите сечи на територията на парка освен на силно увредени от природни бедствия горски култури.
- Ограничаване на санитарните сечи на цялата територия на парка.
- Недопускане създаване на нови дивечови ниви в ливади с установени находища на ливаден дърдавец.
- Забрана за реализирането на инфраструктурни проекти, предвиждащи унищожаване на типични местообитания

Фактор: Безпокойство по време на размножителния сезон

Засегнати територии: Цялата територия на Парка

Мерки:

- Забрана за реализирането на инфраструктурни проекти, водещи до повишено безпокойство – пътища с планиран висок трафик, които освен пряко унищожаване на местообитанията, водят и фрагментация и постоянно безпокойство на видовете.
- Недопускане изграждането на ветрогенератори в границите на парка.
- Недопускане по-нататъшната урбанизация и застрояване в м. "Узана"
- Въвеждане на времеви и пространствен регулаторен режим върху преминаването с АТВ-та на територията на парка. В строгата зона според зонирването на парка да не се допуска тази спортна дейност, а в останалите зони да се ограничи за периода извън размножителния период на птиците.
- Забрана за създаване на катунни или палаткови лагери на заети в дърводобива, както и такива на събирачи на билки, гъби и диви плодове, на територията на природния парк.
- Да не се допускат и организират събития, свързани с пребиваването на големи групи хора по време на гнездовия период в райони с установени находища на целевите видове.

Дребни бозайници

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване.

От гледна точка на консервационно зависимите видове дребни бозайници и техните хабитати се определят следните отрицателно действащи фактори и се препоръчват следните природозащитни мерки за ограничаването им:

Фактор: Унищожаване на подходящите местообитания на видовете:

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Опазване на старите гори, които съхраняват богато разнообразие от консервационно значими дребни бозайници.
- Забрана за строителните дейности и разширяването на пътната инфраструктура в зоните с високо значение за оцеляването на бозайната фауна на парка.
- Поддържане на естествените пасища и ливади в парка. Стимулиране на пасищното животновъдство и коситбата.
- Забрана на трансформацията на ливадите и пасищата в обработваеми земи.
-

Фактор: Унищожаване на индивиди

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Ограничаване на лова на дивия заек с цел запазване и съхраняване на популацията му.

- Ограничаване на броя на подивелите и скитащи кучета и котки, които имат влияние върху числеността на дивия заек и други дребни бозайници.
- Ограничаване на скоростта на движение по пътищата от националната пътна мрежа преминаващи през типични местообитания, поставяне на пътни знаци и изграждане на сухи проходи за преминаване на дребните бозайници, насочващи пътеки и шумоизолиращи прегради.

Фактор: Безпокойство

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Забрана на движение на всички видове МПС (вкл. кросови мотори и АТВ-та) извън републиканската пътна мрежа и обозначените за това горски пътища.
- Всички инвестиционни проекти свързани с изграждане на нова пътна инфраструктура, строителство, лесоустройствени проекти и др. да преминават на задължителни оценка за въздействието на околната среда, оценка за съвместимост с мрежата от защитени територии НАТУРА 2000 и съгласуване с научните институции и университети.

Фактор: Намаляване на биоразнообразието.

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Реинтродукция на Европейски лалугер в подходящи за целта места. За да има ефект, тези дейности трябва да продължат минимум 5 години.

Прилепи

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване.

Подредени по значимост са представени основните отрицателно действащи фактори за съществуването на прилепните популации на територията на ПП „Българка“. Приоритет е даден на заплахите за консервационно значимите видове, но в конкретният случай, факторите са общовалидни за цялата група.

Фактор: Редуциране на хранителните и постоянни местообитания. Изсичане на стари широколистни гори. Унищожаване на биотопни дървета, залесяване с неместни видове. Горски пожари.

Засегнати територии: Всички стари широколистни гори на територията на ПП „Българка“.

Мерки:

- Маркиране и запазване на биотопните дървета, предоставящи подходящи убежища за горските видове прилепи и съхраняването им при провеждането на подборните сечи;
- Създаване на острови от стари гори, в които не се извеждат сечи;
- Създаване на „зони за сигурност“ без сечи около пещерите и местата за суорминг, други лесовъдски мероприятия.
- Залесяване с местни видове дървета, които при достигане на оптимална възраст предоставят подходящи за прилепите убежища.
- Поставяне на къщички за прилепи, компенсиращи липсата на дървета, предоставящи подходящи убежища.
- Противопожарни мерки, мерки за сигнализиране в случаи на пожари, други дейности за охрана на горите.

Фактор: Ограничаване на възможността прилепите да влизат в пещерите. Самозатрупване или обрастване на входовете на подземните местообитания. Затваряне/зазиждане/препращане на входовете.

Засегнати територии: пещери Кокалана, Курвина могила, минна галерия при х. Извора, непреодолима за прилепите мрежа на входа на Соколската пещера, импровизирана решетка на пещера Пиздица.

Мерки:

- Почистване веднъж годишно на входовете на пещерите от храсти, издънки на дървета, листа и пръст (в случай на необходимост от това);
- Премахване на мрежата на входовете на пещерите, при необходимост поставяне на прилепна решетка, съобразена с инструкциите на EUROBATS.

Фактор: Безпокойство. Вандализъм (чупене на пещерни образувания, палене на огън, други). Прогонване на прилепни колонии или избиване на индивиди, чиито убежища са в сгради. Иманярство.

Засегнати територии: Леснодостъпните пещери – Сухата пещера, Мократа пещера, Мечата пещера, пещера Килийките, с. Станчов хан, много от изоставените къщи и цели махали на територията на парка.

Мерки:

- Евентуално поставяне на метална решетка на входовете на пещери с цел запазване на местообитанието от необосновани посещения.
- Осъществяване на периодичен контрол от страна на служители на Парковата дирекция, РИОСВ, други институции по отношение на изхвърлянето на отпадъци, вандализма и иманярството.
- Маркиране на пещерите и поставянето на табели с мерките ограничаващи безпокойството на прилепите.
- Спелеолозите да се придържат към правилата, посочени в Инструкцията за поведението на пещерници при проникване в прилепни пещери през зимните месеци - 1 януари - 31 март: да се избягва посещението на значимите прилепни пещери в периодите 15 май - 30 юли и 1 декември - 30 март;
- Преценка на възможността е закупуването на изоставени постройки и имоти и съхраняването им като прилепни убежища. Поставяне на информационни табелки, че тези постройки са важни за прилепите.
- Недопускане изграждането на ветроенергийни паркове на територията на природния парк.
- Извеждане на публични кампании за значимостта на пещерите и за значението на прилепите и заплахите за тях.
- Нерегистрирани, но потенциални за парка заплахи са строителство, благоустрояване, използване на пещери за стопански цели (мандри, гъбарници, кошари, изби за вино и пр.), изхвърляне на отпадъци, използване на пестициди, използване на експлозиви, разкриване на кариери.

Едри бозайници

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване.

Фактор: Намаляване на подходящите местообитания – законни и нерегламентирани сечи, инфраструктурни проекти, замърсяване на водите.

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Забрана на сечите в установените територии на консервационно значимите видове
- Забрана за осъществяване на всякакъв вид инфраструктурни проекти в ловната и размножителна територия на едрите хищници.
- Забрана за коригиране на речни корита и изсичане на крайбрежна растителност.

- Спиране на замърсяването на водите от населените места. Изграждане на малки пречиствателни съоръжения след населените места. Контрол на изхвърлянето на отпадъци от хотели, къщи за гости и ресторанти.

Фактор: Унищожаване на индивиди - лов, браконьерство, автомобилен трафик.

Засегнати територии: Цялата територия на парка

Мерки:

- Забрана за отстрел на всички видове бозайници с изключение на дивата свиня, благородният елен, чакала, енотовидното куче, подивелите кучета и котки. Въвеждане на квота за отстрел на сърна- хранителна база за риса и другите едри хищници, до достигане на оптимална численост.
- Предприемане на мерки за прекратяване на браконьерството – назначаване на въоръжена охрана с необходимите правомощия.
- Изплащане на компенсации при установени щети от хищници върху домашни животни.
- Поставяне на табели предупреждаващи за преминаване на диви животни по асфалтираните пътища в парка.
-

Фактор: Безпокойство

Засегнати територии: Цялата територия на парка.

Мерки:

- Забрана на лова в райони обитавани от мечка, рис и дива коза, за да се предотврати безпокойството, унищожаването на хранителната база и случайния или инцидентен отстрел на индивиди от тези видове.
- Забрана за осъществяване на всякакъв вид инфраструктурни проекти в ловната и размножителна територия на едрите хищници.
- Лимитиране на човешкото присъствие в райони с наличие на застрашени и редки видове. Поставяне на информационни табели, присъствие на охрана на ключови места и информационни кампании.

Фактор: Недостатъчна хранителна база за риса, вълка, видрата

Засегнати територии: Цялата територия на парка.

Мерки:

- Подхранване на тревопасните – основно сърна, и въвеждане на квоти за улов до достигане на оптимални числености.
- Поддържане на оптимални числености на рибните популации в реките, зарибяване с местни видове, ако е необходимо.

